

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Armoedetoets in de Vlaamse overheid

Type

- ▶ Specifieke impactanalyse armoede

- ▶ Evolutie

- 2014: invoering armoedetoets (Omzendbrief VR 2014/13) Onderdeel van Reguleringsimpactanalyse (RIA)

- × Na 'quickscan' duurzame ontwikkeling die meerdere doelgroepen viseerde

- 2019: afschaffing RIA (en omzendbrief): armoedetoets behouden als onderdeel van inspraakproces in het kader van kwaliteitsvolle beleids- en regelgevingsproces

Wettelijk kader

- ▶ Geen decretale basis
 - In tegenstelling tot JoKER
- ▶ Omzendbrief VR 2014/13 betreffende o.a. reguleringsimpactanalyse (opgeheven in 2019)
- ▶ Opgenomen in herhaalde beleidsnota's/VAPA
- ▶ VAPA 2015-2019
 - Lijst met dossiers voor armoedetoets
- ▶ Omzendbrief VR 2019/11 betreffende beleids- en regelgevingsprocessen
 - Inspraakproces (belang participatie)
 - Impactanalyse (als onderdeel van MvT)
 - × Maatschappelijke impact – bijzondere doelgroepen (JoKER en armoedetoets expliciet vermeld)
 - × Impact op de grondrechten

Doelstelling

- ▶ Inschatten of regelgeving (onbedoelde) effecten heeft voor mensen in armoede
- ▶ Uitsluiting van doelgroepen vermijden
- ▶ Geen nieuwe of diepere armoede creëren met nieuw beleid
- ▶ Draagt bij tot algemeen kwaliteitsvollere regelgeving

Armoedetoets: wat is het?

- ▶ Een participatief **proces**
 - ▶ waarlangs overheidsactoren, in **dialogoog** met andere betrokken actoren (ervaringskennis en wetenschappelijke kennis)
 - ▶ **vooraf** impact van beleid screenen
 - ▶ op **armoede**, mensen in armoede of op ongelijkheid die tot armoede kan leiden.
-
- ▶ Mogelijkheid van automatische rechtentoekenning nagaan

Armoedetoets: wat is het niet?

- ▶ Een formele oefening
- ▶ Een aanvinklijst
- ▶ Louter een document
- ▶ Intern overheidsproces

Toepassing

- ▶ Idealiter: elke beleidsmaatregel
- ▶ Maar: proportionaliteit!
- ▶ Verleden (2014-2019)
 - Bij begin legislatuur: prioriteren
 - Advies HPAO
 - Lijst dossiers voor armoedetoets bij VAPA
 - Opvolging via regelgevingsagenda's en voortgangsrapportage
 - Groeipakket, tarifiering water, energiearmoede, projecten gezinsondersteuning, georganiseerde sportsector, ...
- ▶ Realiteit:
 - Beslissing functioneel bevoegde minister & VR
 - Weinig (recent) toegepast, zeker in volwaardige vorm

Actoren

- ▶ Verantwoordelijk
 - = de functioneel bevoegde minister en administratie
 - ▶ Dossierbeheerder(s) administratie (inhoudelijk, juridisch,...)
 - ▶ Rol aandachtsambtenaar armoedebestrijding
 - ▶ Ervaringskennis:
 - Netwerk tegen Armoede
 - Eventueel andere
 - ▶ Wetenschappelijke kennis: naargelang dossier
 - onderzoekers (bestaand en/of nieuw)
 - (interne en externe) data
- ! Bij begin proces: duidelijke afspraken en taakverdeling!

Ervaringskennis

- ▶ **Netwerk tegen armoede als prioritaire partner**
 - Werkdruk
 - Rekening houden met werkwijze via verenigingen
 - Planning en goede afspraken
- ▶ **Andere organisaties mogelijk**
 - Saamo, ervaringsdeskundigen, ...
 - Bronnen van eerdere ervaringskennis (niet exclusief)
- ▶ **Via herhaald overleg en kruising met andere kennis**
 - NIET enkel advies(nota)
 - NIET enkel participatietraject vanuit ervaringskennis

Timing & randvoorwaarden

▶ **Timing = randvoorwaarde**

- Snel in het besluitvormingsproces starten
- Doorheen hele proces
- Voldoende tijd voorzien in elke stap van het proces

▶ **Andere randvoorwaarden**

- Echt engagement & bereidheid rekening te houden met resultaten
- Bepalen kader: wat ligt al vast, wat niet?
- Transparantie
- Expertise-inbreng
- Afstemmen met bestaande overlegorganen
- Soms volstaat geen eenmalige armoedetoets, maar is een permanent overleg en/of evaluatie nodig

Reikwijdte – invalshoek/evaluatievragen

- ▶ Effecten in het kader van een duurzaam Vlaams armoedebestrijdingsbeleid
- ▶ Effecten op de toestand (omvang, aard) van de armoede en de positie van mensen in armoede in de maatschappij.
 - Hoogte (aantal mensen in armoede, verschuiving in doelgroep)
 - Breedte (impact op andere terreinen, bv. mobiliteit op tewerkstellingskansen)
 - Diepte (kloof die mensen scheidt van de rest van de samenleving, al dan niet inclusief beleid, stigmatisering)
 - Tijd (mensen in generatie-armoede vs. kort in armoede, risico op langdurige armoede voor mensen op de rand van)
- ▶ Mogelijk automatische rechtentoekenning nagaan indien relevant

Reikwijdte

► Praktische uitvoering:

- Beslissing: armoedetoets op dossier X
- Bevoegde minister beslist wie betrokken wordt vanuit ervaringskennis en wetenschappelijke kennis
- Afspraken met betrokken actoren, vroeg in het besluitvormingsproces
- Timing, aanpak en wederzijdse verwachtingen: adviezen, overlegmomenten, (nieuw) wetenschappelijk onderzoek, ...
- Geregeld overleg bij belangrijke stappen in het proces
- Neerslag proces in MvT/Nota VR, ruimere adviezen/onderzoek als bijlage of consulteerbaar
- Agendering VR

Publicatie

- ▶ Momenteel
 - Onderdeel van Memorie van Toelichting of nota aan de Vlaamse Regering
- ▶ Vroeger
 - Onderdeel RIA

- ▶ Wetenschappelijke rapporten, bijdrages Netwerk tegen Armoede gestimuleerd om te publiceren na afloop proces

Opvolging

- ▶ Momenteel:
 - bevoegde administratie
 - Neerslag in publiek document, dus Vlaams Parlement, Adviesraden, externe actoren kunnen opvolgen
- ▶ Vroeger (RIA)
 - Coördinerende administratie armoedebestrijding gaf advies bij dossiers
 - Coördinerend minister via ministerraad

Toekomst?

- ▶ Geen vermelding in regeerakkoord
- ▶ Beleidsnota Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding (minister Gennez)
 - 2.1.2. OD: We onderbouwen het beleid met wetenschappelijke kennis en ervaringskennis

“Om te voorkomen dat nieuwe maatregelen onbedoeld negatieve effecten hebben op mensen in armoede of nieuwe armoede creëren, moedigen we de verschillende beleidsdomeinen aan om armoedetoetsen aan te wenden, waarbij ervaringskennis van mensen in armoede wordt gekruist met wetenschappelijke kennis, beleidskennis en praktijkkennis.”

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Contact

Departement Zorg
Afdeling Beleidscoördinatie
T 02 553 33 30
beleidscoördinatie.zorg@vlaanderen.be

Frank Van den Branden - frank.vandenbranden@vlaanderen.be
Koen Devroey – koen.devroey@vlaanderen.be

<https://www.vlaanderen.be/gezondheid-en-welzijn/armoede/armoedebestrijding-in-vlaanderen/armoedetoets>